

1
Futlus

mis

Kriisje kullutamise päeval

12^{nimal} Maasil 1820

Erje kirrikus

piddanud

Otto Willem Masing

Der Druel wird erlaubt.

Dorpat, am 10 Jan. 1821.

Moritz
Ernst

Ihr Pastor u. Pastor Masing empfehle ich
Gnädig auf den 10. Jan. zuerk. Ich bitte
deswegen um des baldigen Besuchs.

Sohn

Palwe Albari ces.

lehtingubut.

21
Jofand! jo päike on tamma meile tou nud, ja kutub meil
omma elleda walguofega jo armo ja jo hallastuot. Emma
ihtuot jadin olled ja härda armiga meid juhtata
nud; koir^{ch} ihto ja hinga taruistusef, oh! miust
pallumata, omma^{ch} rõhkest näest^{meile} andnud! Ep olle
meie jedda wäärt, mis^{ch} meile^{ch} koirigile head teinud?
ep olle meie omma rõloduofega jedda teinud,
jedda head ja armo mis^{ch} wäärtigi meile, ja meie
laste lastele, wümfest polweot jadin lasted kututa
da. Jah! helde Loja, armas Jofand Jummal! meie
judda jullab meie sees, ei meie juida jo armo ärra
arwata, egga jedda ärra mõtelda! — Oh! et meil
jõudu ollens, jind oiete wäärtada! Jah! ja olled
jedda päwa meile nähta andnud, et niust jõe me
kuulda jama, et jirno waim meie armja llemma
wallidjeja juddant ligutanud ja põrtnud, et meid,
kies perrisjullase põlwos olle me jündinud, priiks
priiks on aitamas. ^{ene} Tihka Jofand! Jelle helde
meie helde Aleksandri igga; omista tedda omma temma
jugguwoofaga — ja wotta temma ja meie palwid
temma pärrast kuulda. Las juis koir, mis jirno
hallastuse labbi, meie pärrast nouks wõetud,
las jedda koir meie ma kasjaks, ja jirno nime
auks tulla Jes. Aft. meie Jofanda labbi Amen!

— Iru —

Arbeits an die Vorfahren.

Christliche Brüder! In der letzten Zeit der Arbeit und
 Vorbereitung unserer neuen Werke haben wir uns zusammen gefunden,
 um in der Lobgesang dieser unsere Zeit so glücklich zu sein,
 in der Ordnung und in der Ordnung, als ob wir schon abgemacht und
 die wir verstanden der Tag und die Zeit und die Arbeit zu sein
 sagten, um zu sehen die Güte Gottes in unserer Arbeit
 Alexander auf unsere Vorfahren setzen. Die Vorfahren
 der diese ~~Arbeits~~ vollenden müssen war
 es die Erlösung vorzuziehen, in der Zeit der Arbeit war
 sie zu finden in einem Geist der Zeit zu kommen
 wollen, zu der Arbeit zu sein, aber in der
 Arbeit der Arbeit in der Arbeit der Arbeit
 nicht nur ein Arbeit zu sein, sondern ein
 sondern zu sein und Arbeit zu sein, in der Arbeit
 sagen wollen zu sein, in der Arbeit der Arbeit
 zu erklären als Arbeit zu sein.

Und — so können wir dann nicht nur sehen, dass
 die der Arbeit zu sein, in der Arbeit der Arbeit
 Arbeit. Die Arbeit der Arbeit beginnt mit der Arbeit
 Tage nicht in der Arbeit der Arbeit zu sein
 werden! — Die Arbeit der Arbeit der Arbeit wird
 die Arbeit, um zu sein in der Arbeit der Arbeit
 in der Arbeit der Arbeit der Arbeit, um in der
 zu sein; so kann nicht die Arbeit der Arbeit
 beabsichtigt sein, wird, in der Arbeit, die
 wir jetzt so glücklich zu sein, in der Arbeit der Arbeit,
 es müssen nicht die Arbeit der Arbeit.

R.

Mo Nema ja oed! armas koojodus! ja armjad rihtelrome
 hinged! selfimallid, meie helde Keisriherra wallis^{emise}
 aastapäwal, olleme kokkotulnud Isjandale tanno andma,
 et lemme^{meile} sakherst wallis^{emise} ja andnud, kes Isjanda armo
 waimust juhkatud, omma allamate hear ja õme ända
 armastusjega nõuab, ning meid, kui omma lapsi, tammagi
 rõmja sõnnunitte kolutamistega kergitab ja rõmuustab.
 Selle eest sellele tanno armame, kelle käest kõik hea and
 tulleb, ning kes inimese mõtte ja nõud jõuab pöördä
 kühku takkab: ning, kui nenda Isjandale omma
 Jummalale au armak^{me}, pöallume jedda tamma käest
 ähtaege jedda, mis meie ja kõikide siggiwaks hears
 tulleb, ja ohkame juddamest:

Jehowa! kes ja kummingate kummingas olled, ja
 kõikide juddant pöörad, ja nende jallad õige keera peäle
 seadad, kes^{sinu} kartawad ja õhjuwad: juma olled jedda taht-
 nud, juma jedda meie ja meie perrisma hears arwant,
 et tamma selfimallid päwal meile kolutud, mis meie
 wannemat ja esiwannemat iggastend kuulda jada:
 et juma oh Isjand! omma rahwaast, et ta kül jedda
 mitte juma käest leninud, perrispöwe ikke alt takkad
 ärra peaste. Meie uled ei jõua kolutada, mis
 judda kumob. Nuttopisjarad filmis, tostame omma
 käed so polest ülles, ja ütleme: Jhand olle tarmatud!
 kudetud olgo^{jume} jummis! Jah! ^{ihh}õjuse polwest takkad
 ja meid peasta, oh! peasta meid jüs na pätto õjuse,
 pimmeduse, ja rummaluse melewallast lahki, et meie
 üks^{kui} kallis isjirahwas so palge es mõistarsime kää,
 ei mitte kui rummalat, waid kui targat, ja nenda
 ommas ajalisse ja iggawesse ello kimmars, sulle õied
 tanno ja au anda, Jes. xlv. meie Isjanda labbi Amen!

1. Timoz. 2, 1-4.

Tõnustelles olleme rulinud, mis Jummal nõu labbi teisri poolest
 meile rulinud. Sarte priis armad! üggaüks ommal nõrral ja
 ajal, nenda, kuidas illem-wallisjeja aega seät nud, ja jummuod
 seot tammajest pawaost teie lapped ^{rahuu lapped} kui priid, ja on jündimiejest
 priid — Suur arm! suur õn! Jemma kõinide ju ja jüdda
 tammades rulinud. Ommetige kui mõistlikud, ja melemolle
 jad inimiesed, se wätkemxi meie seast tummistab, ja ütleb:
 et seius ^{ja polew} isjimeiest innimest ei üllenda, ei tedda aujamaks,
 egga onfamaro ^{ei} jowa tekha: waid ^{ei} kõige ratiwa seast se agga
 Jummal melest armad on, kes tedda kardab, ja õigust teeb.
 Nendaks ei wõi jüs innimese õn, ei temma rakkha, egga temma
 hea polew ei majatt, kui agga temma kõlledusest, ja temma
 Jummalanastusest omma hakkatus jada. Olle pri, ehk
 olle perris, kui ja wagga jüddamega ja mõistlik olled,
 jüs ei wõi fula ei õne, egga rakkha poolest püde olla: agga,
 olle pri ehk perris, kui jüdda hukkalainud, kui ja Jummal
 kartmata, holimata ja mõistmata, teadmata ja rummal
 olled, jüs ei wõi fula ühkegi figgiwaro heano kulla; ei warra
 ei au; ei rikkus ei terwis, egga ka mitte priuski. Ei
 marja jüs prius muud, kui agga selle näes, kes Jummal
 abbiga pimmedusest, rummalusest ja pottoorjusest ~~lubi~~
~~paas~~ pääsnud: ^{ja} kui ja kül ihtolinut kornbel
 priuks olled nimmetud, agga kui ja weel pättule ja
 rummalusele perrisens olled jänuud, jüs oh! hing! jüs
 ep olle ja weel priuks janud, sest se ja kui teadmata
 ja fögge, omma rakkha ja omma hinge waenlasi orjad
 ja omma pöratse jüddame tahtmisest wõrgutusest, ning
 temma ikked ^{al} kinni olled.
 Kuus nenda ^{ning kühenda} koiis (waidemata looji; jüs küsi ^{gem} egga üks

isfiemast, ja wata^{geni} küsides ümberkaudu, mis sugused olle-
 me; ja kes, ja kuidas Jummal meid näeb ollewat. Oh! jettu
 reumalust ja pimmedust, jedita wärfast ja laidetawad
 asja, on paljugi meie seas: seisame pimmeduse ja walguise
 wahhet, ni ha^{sti} omma Jummalat tundmise, ja ^{kui} mu tundmise,
 omma õiguse, ja ^{kui} omma teegude polest: ja kui Jofand meie
 filmad lahki peastab, et omma wiigga ^{wa}ie^{te} fame tunDMA;
 jedita näggema, mis meil weel ^{wa}pu^u pudub: siis fame ^{wa}tunDMA, ^{mo}istma
 kui palju weel murret jeda, et ^{wa}ie^{te} wiigga Jofanda kōsirat-
 waks wõrkime jada, mis walmis on kōige hea tōele.

^{Walguistamatad}
^{te} sugused olles, ja sefuggufino jades, ei woi ok inimene!
 ei ünski asja ^{si}üllendada — aoto kōike kōrgema au paina;
 kui olled mis olled; jima ikka sefamma olled; jo luggu
 ikka sefammas^{se} jae^b, et na weel pahhemarokki lahket,
 kui riufatusete ja riufamistele emam maad olles^{se} andud,
 ja nemmad emam wõlli janud.

Tundkem siis mu juddamest armastud Nemad ja Cede!
 & kui sama Jummalale tanno armame, et ta meile
 prilastimist lastonud kuulutada, et jedita õige^{se} ja
 Jummalat meles^{se} rralisjens. tammus^{se} ^{seame} arwama, et kōigest
 melest ja wäest, ommas meles waimus pūame uens
 jada, ja selle wiigga sel priuse otuse ajal, mis nüüd
 weel kolm aastad jaab ollema, emast jette, sama
 meile tōutud, prilastimise wasto walmistada.

Tundkem ja moistkem ka, kui wägga kallid ja
 mõnused, ja meles^{se} petawad need armjad õppetus^{se}
 ja nomimise formad, mis ^{kui}side^{se} epistlid olleme ette-
 luggenud, et armja Omisteggija, ja Jummalat
 meie Jofanda lahkmise järrele, kōis inimesed
tōetundmise lahki peawad õnffars^{se} jama.

1. Korint. 12. p. Jelle armo ja jõuga, kui ütleb: armoand, armekid ja leud on mid mefuggufed, agga je jamma Jummal on, kes kõik kõikide fees leeb. Agga ühtel antakse waimowalgustamist kõiste kasfusi; ühpele tarkusse jõma; teisele andid berweks lehta; teisele jälle kelesid ja teisele kelle ärrafellekamist; agga kõik kõikide kasfusi, fedi kõik ühhe ikho lükmid olleme, kelle pea on kristud.

Nifuggufest tundmistest, mis, et nemmid, kui kõikiisid, isjimmefest himaliused ja kasfusaatwad ei fedita muisteta, kui toetundmist ridelakse. Toetundmine ei woi mitte aina ühhe armeki, agga agga ühhe ehk teise seifusse ehk inimise pärralt, ja temma käes olla; toetundmist on Jummalast igga inimise kohta ja temma kasfusi ja heaks tarwis arwatud, nenda küda tarmagi meie ette loetud Epistli jõmadest olleme kuulnud, et oold: et Jummal ja meie õnnistegija tahtmise järrele, kõik inimised toetundmise labbi peawad onjans jama.

Toetundmine, je on Jummal ja temma tahtmise tundmine; et lea, küda Jummal armo wallifed, küda mind ja kõik lomad omma hallastawa heldusjega umberpiraksa; et fedita mõistam. temma on mind omma näo järrele lonud, je on; temma on mind mõistlikkõ lonud, ja fedita jõudu melle annud, et hea ja kurja, toe ja walle wahhel, ni hädi kui felle wahhel, mis kõlbaw, ehk mis kõlbamata, mis fündlik, ehk mis mitte fündlik, kui melemõlleja toom õskan, jõuan ja wain wahhet lehta, kui omma Jummalast arwu pruukin; kui omma fuddame tummistuse nomimist rulen, ja felle peale märkan, küda Jummal minno fuddames, ja mo fuddame tummistuse labbi muimoga rägib, minit kukfub ja juhhatab. Toetundmine on je, kui inimene fedita leab, et Jummal fedita mitte ilma nõuta polle lonud; ei mitte fensi agga, et agga aina ürsi jün kadduwar polwes omma kadduwa ikho ütlespiddamise, ja temma tarwituste ette pidde murretteoma; fedita aina ürsi õfima, nõudma, ja puudma

õnnistam

ja koir muud ^{umustama} mis tomad, kelle hing iggaweste peab ellama,
 murrestetawaks peab ollema: se on jedda warra, kennest
 Jesus Kristus oppotab, ja ütleb: koogu emestele jedda
warra, mis roost ei rixku; warras ei wotta; egga riid
ei jõe. Egga Jefamma warra ei olle mitte ilmalix asfi,
 et jedda kül jün ilmas lulleb nojata; temma ei olle
 riadduo, et ta kül paljo karduwadki head emestele
 ja toistele jadab; temma ei olle ^{mitte} mulla parrast,
 weid wiimfel tumil ainus kafa woetaw asfi, ning ja
 se hea jeme, mis olleme külwand, ning kennest oma
 leinust hinge omistusi. Jefanda kaddumata walguise
 ligis esi leiame.

Täetundmine on, et lean mis Jummal inimese käest küsib, ja
 mis oige Jummal armastanime ja temma kenimimeon;
 et isiemast nenda küida süha Paulus nomis, mitte wallemistle
mislega ei petta: et ehk usun emast jelles noige sühamaga
 tasja sawat, kui palwe kojades, ehk palwe tumil Jefand
 Jefand. Ohnan, ^{ehk} komma, mele ja noiga tehtud üllestomiste parrast,
 kuma filma wega jedda anders paltun, ja parrandamataks
 jään: waid et jedda Jummal tahtmise lean ollewat, et pawast
 pawani juddame uendamise, ette oendamise ja mele parran,
 damise lalbi, temma armo osalisesi pean jama.

Täetundmine on, et emast jeks lean wulfulad ollewat,
 et Jefanda põllul, ja temma winamael ustaw toelggija pean
 ollema —. Kus on Jefanda pald? — Kus temma
 winamaggi? Kus, ja kes pald; ehk kes ja kus winamaggi?
 Waat! — so judda, so meel; so wifid, so kombat, waat kui
 paljo seal harrimist, kui paljo seal walwamist, kasimist,
 oendamist, ja parrandamist! — seal on Jefanda pald; seal
 temma winamaggi, kus kui luddimata toelggija, ei mitte
 kui hõlto palgaline, waid kui ustaw jallane, toed jiad
 leggema. Waat so lapsed, so perrekoni, so naabrid,
 so tutwad, ja kõik need, kelle keeks ellad, olled ja
 ligud. neid koir arwa Jefanda põlluris ja winamaeks,
 kuhku Jefand find kui toelggijad asfutanud. Oh agge
 — Jem —

ja koir mis muud ^{umustama} mis tomad, kelle hing iggaweste peab ellama,
 murrestetawaks peab ollema: se on jedda warra, kennest
 Jesus Kristus oppotab, ja ütleb: koogu eemestele jedda
warra, mis roost ei rikku; warras ei wotta, egga riid
ei jõe. Agga Jefamma warra ei olle mitte ilmalik asfi,
 et jedda kül jün ilmas lulleb korjata; temma ei olle
 riaduu, et ta kül paljo karduwadki head eemestele
 ja toistele jadab; temma ei olle ^{mitte} mulla parrast,
 weid wiimfel tumil ainus kafa woetaw asfi, ning ja
 se hea jeme, mis olleme külwand, ning kennest oma
 teinust hinge omistusi. Jefanda kaddumata walguise
 ligis ees leiame.

Tuetundmine on, et lean mis Jummal inimese käest küsib, ja
 mis oige Jummal armastamine ja temma kenimimeen;
 et isiemast nenda küida süha Paulus nomis, mitte wallemistte
mislega ei petta: et ehk usun emast jelles korise sühamaga
 taaja sawat, kui palwe kojades, ehk palwe tumil Jefand
 Jefand. Ohnan, ^{ehk} konna, mele ja nõuga tehtud üllestomiste parrast,
 kuma filma wega jedda anders paltin, ja parrandamataks
 jään: waid et jedda Jummal tahtmise lean ollewat, et pawast
 pawani juddame uendamise, ette oendamise ja mele parran,
 damise lalbi, temma armo osalisesi pean jama.

Tuetundmine on, et emast jeks lean wulfulad ollewat,
 et Jefanda põllul, ja temma winamael ustaw toeteggija pean
 ollema —. Kus on Jefanda pold? — Kus temma
 winamaggi? Kus, ja kes pold; ehk kes ja kus winamaggi?
 Waat! — so jedda, so meel; so wiid, so kombat, waat kui
 paljo seal harrimist; kui paljo seal walwamist, kasimist,
 oendamist, ja parrandamist! — seal on Jefanda pold; seal
 temma winamaggi, kus kui luddimata toeteggija, ei mitte
 kui hõlto palgaline, waid kui ustaw jallane, toed jiad
 leggema. Waat so lapsed, so perrekonn, so naabrid,
 so tutwad, ja kõik need, kelle keeks ellad, olled ja
 ligud. neid koir arwa Jefanda põlluris ja winamaeks,
 kuhku Jefand find kui toeteggijad asfutanud. Oh agge
 — Jem —

kõige emmamiste mõlle omma lapskuse peale, kedda kummal jumo
 walle uokum, ja kelle hinget kemma jumo kaeest ommal ajal kuusid.
 Mõtle need jawad kummalad kui priipolwe rahwas tenima — mõlle
 et ja isgi perrio polwes olled jundinud, ja kui perrio innimene üles
 kasnud, ja tammini ellanud; (kui perrio innimene tahtmiseta kaise
 tahtmise juhhatataw olud. Niiud selle armo labbi, kes innimege
 mõtted pöörab, niida tahhab, isgi priiuse pole olled tottamas, ja
 jedda päwa otamas, mil jind ja jumo ikko juggu priiuse peab
 nimmetatama, ning jüs ka emne juhhatamise hokers jäetama.
 Tammini olled koiwe weetaw ja talutataw — niid wend! niid isgi pead
 näggi jaks jama; niid omma emne jalla peale pöörd toetama, egga egga
 emmam kantja, ehk toetaja näe, egga kemma abbi peale lootma.
 Mis jüs niid teha? mis jüs niid kõige isgi mehest, kui kõige
 tarwiselise mad asjata, fel waluisamis ajal nõuda, püdda, kõwaste
 ja kõigest waest püdda? — Mis muud wemad! mis muud
 Oled! kui et isgi kõigest waest ni haati targemaks, mõidli xumar,
 ja parremaks püame jada. Urua ülle; jo olen kummalusjes
 wamaks janud; jo tulleb nenda jada, niida mulle juhtunud, et
 olen: ei! kes õpib, se leiab; kes pallub se jada. Ehk kui mõige
 aosi, jumo koha arwates, iljaks ollers wibinud ja janud: jüs
 mõlle emma ja isja hallastusega omma laste peale. Lowi,
 õpfi, püa, ja jada neile jata, mis jul emnefel pudub. Kõhku
 priiud tulleb, seal kaub pimmedus, ja jemma tulleb walguis: egga
 se jamma juiwita walgus, ei tulle pallumata; kamma ei tulle mitte
 murrekse mata, egga õffimata. Ning selleparrast armad hinget!
 kui meil se tammene paeu kül tammopühkaks om, ah! jüs
 olgo kemma meil ka palwe pühkaks, selle palwe pühkaks;
 jofand walguista ja parranda meid; se meid targemaks
 ja taofasemaks; kähuta meie seas ja meie keskes jedda
 kummalust, jedda harrimata wiisi, mis tammni olud —
 amma meile tarkust, omma lapsi õpsetada; neide head
 tahte anda; tarkust, neid toetundmise pole juhhatata
 et jumo walguise järrele õskarpid näia. Hat! se olgo
 kamma meie juddamdiis palwe — se, et omma lapsi isgi

[Lof. P. 17.]

heaste saakjine jukhatada, ja nende ^{tajema} ~~laia~~ ⁺ oppetuse eest oiged
 murret kand^{ma}; ei kallutust, egga muud, mis selleparrast
 ollens, emestete ei noormaks, egga waewaks arwama — kui
 agga toetundmine ja inimese koelbus, kiida prius
 jedda tarwitab, sellega saaks eddajaidadud.

Sest juis Nennat[!] sest juis ^{ch J.} sed jago se murres meie laste
 laimata^{ch} oppetuse parrast, meie koigile kippitawaks murrens
 meie juddame peale: ning olgo se meie koigile se armsam
 walmistamine jelle ue polwe wasto, mis on priuse
 polw, et laiemaks woisjine sada koiges. Jummalat ja koige
 toetundmises — et kui need odatud priuse pawad
 fullewad, nemmat meid harritad ja walmistud sed leiksid;
 ning et koik muistlikud hinged meie parrast tumistarefid,
 puhha Paulusega ukheldes: o on ^{neil} mudda lainud, ja paew on neile
 liggitalnud! —

Olga, oh kus jedda armsad toetundmist leida, mis inimest
 inimese aule ukheldab, ja ilma kellelta ta Jummalat naa saar:
 nadusest ilma on? Krahuge kirjad labbi, ukheld Omisteggija Joan. 5, 39.
 sest nende sees on iggawonne ello. Tah! muistlik Jummalat forma
 prakimine; temma forma kilmime ja lahhele pannemime on, mis
 find walguustab; jo meelt ja laht mist oendab, ja jul, kui isfienneses
 kakhewahhel olled, ja jo motted isfienneses woitlewad, oiged ofjuot
 toemoda annab. Ja: eks rahi Jummalat firmoga jo muistuse
 ning jo juddametumistuse labbi? Kui ja neid kulad, woit juis
 ialgi selle parrast, mis oige ja parrast, kakhewahhele jada?
 Oppi ellust; oppi emestest; oppi toistest. Marka lahhele panna,
 mis kammaluo teeb; mis ta usub; mis ta armastab, ja mista
 koik heaks ridab. Wata umberkaudu, ja toota ommad filmat
 ukheld, kuhku ja neid ial loed, kuhku ja neid ial, kui taruse
 iggalseja ja melemolleja inimeme porat, seal naed ja oppid,
 kiida inimese luggu, kiida temma wimne jarg, kiida
 juggeduse, ehk Jofanda toe walguse kaib. Wotta kammoga
 wasto need andid, mis Jofand isfiarranis neil walmistamise
 pawil priuse wasto, ni rohkesti julle peakub.

Jumala forma kirjad olgo ful kül, et lähendamise formaatega
 rägin, igga päwafers leiwaks — agga kirri ütleb: inimenne
 ei ella mitte ürs painis leiwast, waid iggaühhest formaast, mis Jumala
 just läbbi käib. Agga forma mis Jumala juust läbbi käib, se on
 todde, loe forma, loe oppetus, mis ni mitmes targa rahwa kirjades
 jimo, ja jimo fugguste juhhatamisest leida. Ni fuggustest kirjades
 neid päwil puda ei elle; kõigiet poolt püüdwad head oppetud
 mehhed, oppetuse formaga oppi jõuda, et pimmedust wähhendada,
 ja tallorahwast armfa ja kasfulise tundmise auga ehkutada. Ei noua
 nemmad omma kirjadega jedda, et find Jumala forma jurest
 tahhaksid ärrajuhhatada, waid find igga kee aruga Jumala
 ja loedundmise jure juhhatada. Ei jõua inimenne allati Jumala
 formaast räkida — ni kaua kui jün ilma elame ja olleme, tulleb
 wa jedda lähhele pama, mis ilma jumib, ja jellest oppida. Jumala
 la teud on jured, taewad ja maad on temma autais — ja kei.
 Jfanda kättelegguksid lähhele pameb, ja nende pärrast oppetust
 õffib, leiab tarkust ja head, ja oppib jennest mis Jumal
 lonud, temma tarkust ja armu filma nähtawalt tundma, ning
 jedda kes kõin aojad ei ühheolki aojast lonud, kindla
 usfo ja armastusfega kõiges juddame allandusfes Jumalastama.

Kui se julle omeks juhtunud, et oppimise, lähhele pamemise ja
 õffimise murre läbbi, loedundmise liggi ollersid jõudnud, oh! süs argo
 olgo jimo tundmisse mitte jimo jees ürs jurnud aofi; (ars warra, mis
 õffe küi fidre ehk raddeda käes aojata jõude seifab! jimo tundmisse olgo
 leggew jimo jees; leggew na loiste heaks ja kasfusse. ellis marjaks
 tarkus ja tundmisse jimo käes, ehk küi jedda ni paljo ollers; et
 se taewa kõrgust, merre fuggawust, ja liwa kees, mis merre
 katoast, jounaksid ärraarwada, agga ful epalle ei headust egga
 tosfidust juddame; ei heldust egga armu juddame; ei kasfinust
 egga õiguust, ei truust egga kindlust jimo noudes egga leggudes,
 mis marjaks temma jüs? — Ellis hinda ehk head ful ehk õittel
 jüs temmast wõiko olla? — Ei jedda wähhemad ke! Selle pärrast
 alleb Onni leggija, nende wiljast peate teie neid tundma! jimo
 kõnnet, jimo leud, wüfid ja kõnbad, need kõin kulutage, et
 Jummal find toe tele aitnud, ja käi jüs toes ja waimus.

Seppse

8

Seepe on, mis meie selle loetud Epistli lahkendakse, ning
mis pärrast se Omistegija ja Jummal meile kanda taht-
mine on, et kõik inimised teedundmise juure peavad
ja, et loetegemise läbi õnnaks võiksid jada, ja
2. Jummalat kõrgis paigus arustada, ja selle wifiga
Jiggiwad omne jada.

Olle rikkas ehk waene; juur ehk mädal; prii ehk
perris, noor ehk wana, ei woi jul omne egga jedda
rahku olla, mis ja iggafed ja pallud, kui sind so rum-
malusfest weetakse, so himmudest sind aetakse; kui
so judda holimata ja harrimata, ning kui se jul
ehk leadamata, ehk ~~sinne melest ümber~~, et õiged ellu
tulleb piddada, ning et kõik so ellu üns moistlik Jum-
mala tenistus peab ollema. Senna tõttab kõik Jum-
mala-sonna õppetuo, et sind pühkijeda, sind parran-
dada, ja sind jensi tekha, jens luu, kes Jummal
tahtmise, ning omma kutsumise järrel, ommal
kohhal pead ollema. Sed se on Jummalat kõige oma
elloga tenima, et seal kohhal, jens ammetis, jens seisuses,
ehk polwes, kuhku Jummal mind asjutanud, kuhku
tenma mind töeteggijaks l'äkkitand, kohkane
inimenne ollen; jedda teen, toimitan, ja talitan,
mis mo kutsumise, ~~mo~~ ammet, mo tö ja
teggemine küsib, tahkab ja tarwitab: et ma
jedda kõik, ei mitte poliikult, waid täieste teen;
ei mitte kartusse, ei mitte selle pärrast, et imi-
meste melepärrast, tahkaksin olla; waid selle
pärrast, jens et se mo kohhus jedda tekha; ning
ja jens et Jummal jedda nenda tahkab.

80
Arwa järrele mo Wend! kes ^{ja} meelmölleja, ja ^{di} moistlik
inimeme olled, arwa järrele, kui mitmed asjad
Dummal jinnis marre, ja kolepiddamise ja talida
mise koleks andnud. Sind emast esimesest, et
moistlikkull saaksid ellada; jüs neid, kes jinnis
ommarjed ja koddokontjed, et neid oppeta, gutthata,
ja head tähte neile; ^{amast} so teggemised, so maja, ja
so ellamise raasuris; so iggapäwased töed ja
toimitamised; jinnis sejuot isikese ellus,
olgo kui sejuugune, kes käsjo allune, etn kui
sejuugune, kel käsjo misse meelwada; ^{on} kui sejuugune
kedda wallijetakse, etn kes ommal köhhal kwi
wallijeb; neid üllewatab; etn kelle kätte üht
etn toiot ei ja usjutud; olgo se nüüd üro ammet,
üks töe, üks asji mis hoida, etn muud jedda-
jarnaot. Kui jedda mis jüs jes etn toises,
~~mis~~ ni juugusis ei juo jul sekha ja lähhele panna,
hõlto, rawal, üllekohtne ja sejuugune olled,
kes Dummalad umustad, ja köowerust armastad;
ei ja ^{jinnis} jüs jelle a-üks omma elloga ei ialgi
wõi olla, jelle a-üks, kes jinnis lonud, ja ni
wägga pühha kullsumisega ^{jinnis} kullfund.

2
Ogga jelle ue põlwega, mis nüüd meie armast
tallo rahwas otamas; ^{on} jaab koir toistwipi mimmema;
mis tanni ⁿⁱ kullas olli, hakkab laiake mimmema;
mis tanni ⁿⁱ koggoniste wae ep ollaud, jaab ^{nüüd} haddast
tarwis ollema, et oiguot, rahku ja head isikese
ello wõiks olla, mis Dummalale apuks, ja imi-
melele kasjurs wõiks tulla. Uus põlw, uus jaanus;

ja wägga

uus seädu, ued kohtud ja ammetid. Trohto peäle
kohtomekhi, nes oigust mõistwad; ammetite peäle ammeti-
mekhi tarwitakse, nes omma ammetid a-uga mõistwad
üllespidada. Agga ammetite ^{jõuu} ~~peäle~~ reddagi
a-ule üllendada; waid se, nes ammetid oiete Jumala
mele parrast wallisef, üllendab omma ammetid
a-ule, sest et jedda juo tumakse ja nähtakse, isji-
kestes ellus, ^{koikide} kasju parrast seäl ollewad.

Nas üks teapmata rummal; Nas üks oel ja kawwal,
Nas harrimata ja psofemata; Nas üks kadde-
wikha ^{ga} ja ahnestaja mees, Nas se ^{sema} kolbab
et uotawalt, ausa ja tosi se wiija üht ehk toist
meiselmattist ammetid, ^{saaks wallisef} nenda wallisemas, et
Jummalal sellest au ~~saaks ollema~~ ja inimestel
head saaks ollema? Oh! ei ialgi; waid lemme
nätte wahhel la'heeb koik hukka; ja lemme käl-
al tagguneb koik ärra.

Sest et se nenda waidtomata tosi; sest ja
selle parrast armad hinged! tunneb se wahhemmi
meie seast jedda toepoolest ~~terwis~~ ollewad, et ilma
toetundmata ei ühheotri aojast, egga juo ka prius ^{si} mitte
ri ^{mitte} ei jedda wahhemadki kasju ei ühhelgi ei
ja, egga woi olla: ning selle parrast mõistame
jedda nül koik ommao juddames, ja lumistame
jedda isjikesties toine toise, nenda ~~kuide~~ ka
Jummalagi ette, et oneil nüüd sel prius ^{ma} otamise
ajal jurema? murret ei woi egga pea olle, kui
jedda, et oppides ja ojspetes, meelt parrandes
ja nõbbawaks jades, omma priusolwe wasto omast
peame walmistama, ^{et} selle wiisiga Jummalale
oiged tarmo anda, ja koik jedda head ja omme

94
Jada, mis priiuse põlwe⁴ ja emnestele⁹ lotame tullesid,
ja mis Isjanda käestele⁴ ja omma lastele^{emnestele} nenda
kui ka kõige tullewa põlwe⁴ rahwale⁴ pallume.
Oh! et meie palwed⁴ juddame⁴ põtjast⁴ tullesid; et
nemad mitte fei pühha paika⁴ agga jäeko, egga jin
"errakollars", waid et nemmad⁴ meid⁴ ülles⁴ arrat⁴ arjad
sest⁴ kii muses⁴ ja uimuses⁴, mis⁴ tannini⁴ parremad
tahnusid⁴ pimmeduse⁴ jiddemetega⁴ hoidnud. Jah
Isjand⁴ meie⁴ Jummal! oppeta⁴ meid⁴ jinnno⁴ rixi
ja jinnno⁴ õigust⁴ nõudma, et⁴ kõik⁴ muud⁴ meile⁴ peäle⁴
woiksid⁴ anda. Te⁴ lahki⁴ meelt⁴ ja⁴ moistust⁴! pühhitse⁴
iisi⁴ omma⁴ rahwast⁴, kelle⁴ peäle⁴ Isja⁴ helduse⁴ga
olled⁴ waatnud; pühhitse⁴ bedda, et⁴ ja⁴ jinnno⁴ palge
ees⁴ üw⁴ a⁴ us⁴, kolbau⁴, kasjin⁴, kasjane⁴ ja⁴ jinnno
käsjo⁴ piddaja⁴ rahwas⁴ jaoks⁴ ollema, mis⁴ jinnno⁴ ja
jinnno⁴ toetundmise⁴ p'arraast⁴ innast⁴ jinnno⁴, ja⁴ kõige
mu⁴ käsjo⁴ seaduse⁴ alla⁴ hoida⁴ find⁴ tannades⁴ et⁴ ja⁴ head
ja⁴ õiges⁴ wallisust⁴, ja⁴ uhle⁴ hārda⁴ juddamega⁴
Ullemad⁴ wallisjad⁴ meile⁴ and⁴ nud. Omniata⁴ bedda⁴ oh
Isjand! ja⁴ kaitse⁴ bedda⁴ kõige⁴ temma⁴ leede⁴ peal,
ja⁴ arma⁴ meile⁴ armo, et⁴ temmale⁴ mele⁴ heaks⁴ woiksin
olla, ning⁴ jedda⁴ omne, mis⁴ temma⁴ tanna⁴ mele
lastinud⁴ kulutada, nenda⁴ odata, ja⁴ nenda
emast⁴ tammoga⁴ walmistada, et⁴ sul⁴ Isjand,
Mei⁴ ja⁴ kummingate⁴ kummingas⁴, ja⁴ Isjandate
Isjand⁴ olled, meleheaks⁴ woiksin⁴ olla,
find⁴ kõige⁴ omma⁴ elloga⁴ lefida; julle⁴ jelt
wagga⁴ ja⁴ jonnaw⁴ oblikko⁴ juddame⁴ ja⁴ elloga
au⁴ anda! Jesusse⁴ Kristusse⁴ meie⁴ Isjanda
labbi⁴ Amen!

— demy orlaubk.
Doxitz
Enesort.

~~Stultus
mus
In nomine nullo tamose parat
Marci
Verge roritus
piddand~~